

Долбнєва Д.В.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗДІЙСНЕННЯ

У статті дано визначення та розглянуто структуру національної системи обліку. Досліджено сучасний стан її розвитку у контексті розробленого нормативно-правового забезпечення, яке стало основою адаптації національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності до вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу з питань обліку та звітності. Визначено негативні риси, які притаманні нормативно-правовій базі, що регулює питання обліку в Україні, а також стан кадрового забезпечення у даній сфері відносин. На основі цього запропоновано порядок трансформації завдань реформування національної системи обліку із застосуванням МСФЗ, а також сформовано пропозиції щодо забезпечення належного рівня інтеграції національної системи обліку в європейську та зміцнення кадрового потенціалу у сфері бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інституціональні агенти, інтеграція, міжнародні стандарти фінансової звітності, національна система обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, реформування, трансформація.

Постановка проблеми. Протягом останніх років в Україні набувають значних обертів інтеграційні процеси, особливо в напрямі входження в об'єднання країн Європейського Союзу. Однак вони відбуваються в умовах соціально-економічної та політичної кризи, необхідності приведення вітчизняної системи обліку, звітності та аудиту до міжнародних та європейських вимог. В контексті цього набуває актуальності та стратегічного значення питання забезпечення ефективності та удосконалення державного та незалежного регулювання, нормативно-правового забезпечення та організації обліку, а також запровадження нових підходів до організації обліку на вітчизняних підприємствах з обов'язковим врахуванням кращого досвіду провідних європейських країн. При цьому важливо врахувати й національні особливості як ведення фінансово-господарської діяльності підприємствами, так і стан нормативно-правового і кадрового забезпечення національної системи обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у формування та удосконалення теоретичних положень національної системи обліку та її організації на рівні держави та підприємств зробили такі провідні науковці-практики як М.Т. Білуха, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, В.М. Жук, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, С.В. Івахненкова, Г.Г. Кірейцев, Л.М. Кіндрацька, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський,

Я.Д. Крупка, С.О. Левицька, Л.Г. Ловінська, А.Ш. Маргуліс, Ю.І. Осадчий, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, В.Г. Швець та інші.

Відомими зарубіжними фахівцями, які у своїх наукових працях обґрунтували необхідність врахування впливу політичних, економічних та соціальних факторів при розробці та застосуванні концепції функціонування облікової системи країни та її інтеграції у світові, є: О. Амаг, Х. Андерсон, Д. Блейк, Є. Воронова, Т. Дупнік, Х. Гернон, С. Грей, Д. Колдуелл, М. Кутер, Ж. Савар, Я. Соколов, С. Солтер, Г. Мюлер, А. Пакст, Л. Чайковська, Е. Хендриксен та інші.

Завдяки ним сформоване необхідне підґрунтя для подальших досліджень не лише теоретико-методологічних аспектів організації обліку, але й визначення шляхів модернізації облікових систем, що є особливо доречним з огляду на взятий Україною вектор інтеграції до Європейського Союзу. Проте сучасні реалії, в яких опинилася наша держава, вимагає визначення необхідності інтеграції національної системи обліку в європейську, а також виокремлення найбільш доречних та перспективних шляхів її здійснення. На що і спрямоване наше дослідження.

Формулювання цілей статті. Основною метою написання статті є розкриття сутності процесу інтеграції обліку у європейський економічний простір та визначення ключових напрямків реформування (трансформації) облікової системи України з врахуванням сучасного стану розвитку нашої країни, наявного законодавчого та кадрового забезпечення у сфері обліку, звітності та аудиту.

Опис основного матеріалу дослідження.

Сучасний стан національної системи обліку в Україні можна визначити як трансформаційний, оскільки він характеризується частими змінами законодавчої та нормативно-правової бази, що регулює питання обліку та звітності, економічними та соціальними потрясіннями, які впливають на розвиток та можливості її удосконалення, а також гострою необхідністю стандартизації та гармонізації обліку та звітності, що зумовлено активізацією євроінтеграційних процесів в Україні.

Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) визнана важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у законодавстві щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі [2]. Однією з умов Угоди є впровадження на національному рівні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО), поступове наближення законодавства у сфері бухгалтерського обліку та аудиту до норм ЄС [2].

Перш ніж перейти до окресленої мети дослідження, дамо визначення самої національної системи обліку.

Поділяємо думку окремих науковців, які розглядають національну систему обліку як сукупність самої системи обліку, так і системи її регламентації [9; 11, с. 116], а також обґрунтовують, що національна система бухгалтерського обліку складається з керуючої

підсистеми бухгалтерського обліку на рівні країни, яка визначає організацію та методологію обліку суб'єктів господарювання, та керованої підсистеми кожного суб'єкта господарювання, який, виходячи з норм законодавства і в межах визначених ним повноважень, організує свою систему бухгалтерського обліку [8, с. 111].

В той же час варто врахувати і підхід, який передбачає розуміння системи обліку як категорії загальнодержавного рівня, і базується на чинних нормативно-правових актах, що регулюють облік та складання фінансової звітності, і передбачають удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу [9].

Національній системі обліку притаманні певні особливості функціонування на різних рівнях її організації. Так на загальнодержавному рівні забезпечується функціонування національної системи обліку країни в цілому, а на локальному рівні відбувається впорядкування системи обліку безпосередньо суб'єктів господарювання, їх об'єднань з урахуванням їхньої економічної діяльності та особливостей господарських зв'язків. Кожен рівень організації національної системи обліку хоч і має свої конкретні завдання, але вони знаходяться у нерозривному зв'язку, що перетворюють національну систему обліку в єдине ціле, визначаючи її стан, структуру та передумови до змін та удосконалень.

Розглянемо структуру національної системи бухгалтерського обліку (рис. 1.).

Рис. 1. Структура національної системи бухгалтерського обліку (інституціональний аспект) [10, с. 67]

З проголошенням Україною незалежності національна система обліку опинилася перед необхідністю вибору подальшого сценарію її реформування: за загальновизнаними обліковими принципами Сполучених Штатів Америки (GAAP US (Generally Accepted Accounting Principles)) або за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) (IAS (International Accounting Standards)).

Ряд досліджень провідних науковців, представників незалежних бухгалтерських об'єднань, органів державної влади та бізнесу були спрямовані на визначення переваг та недоліків кожної із вищевказаних систем. Враховуючи обраний Україною вектор на євроінтеграцію, та в результаті проведених досліджень Україна з кінця 90-х років 20 століття стала на шлях реформування національної системи обліку із застосуванням МСФЗ та МСБО.

МСФЗ (МСБО) носять рекомендаційний характер і слугують орієнтиром гармонізації і стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності, сприяють інтеграції у Європейське співтовариство. У той час як система GAAP є слабо систематизованою, враховує специфіку суто американського законодавства та діяльності суб'єктів господарювання, а це у свою чергу вимагає постійних змін інтерпретацій, принципів та правил ведення обліку, методів розрахунку прибутку.

Перші кроки інтеграції національної системи обліку розпочалися з реформування нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку в Україні. Було прийнято Указ Президента України «Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики» від 23 травня 1992 р. № 303/92, яким покладено на «Державну службу статистики України, Міністерство фінансів України, Міністерство економіки України, Державний комітет України по стандартизації, метрології та сертифікації за участю Національного банку України загальне керівництво розробкою і здійсненням заходів по впровадженню в Україні єдиної системи обліку та статистики, що відповідає загальноприйнятій міжнародній практиці та завданням оперативного висвітлення економічних реформ

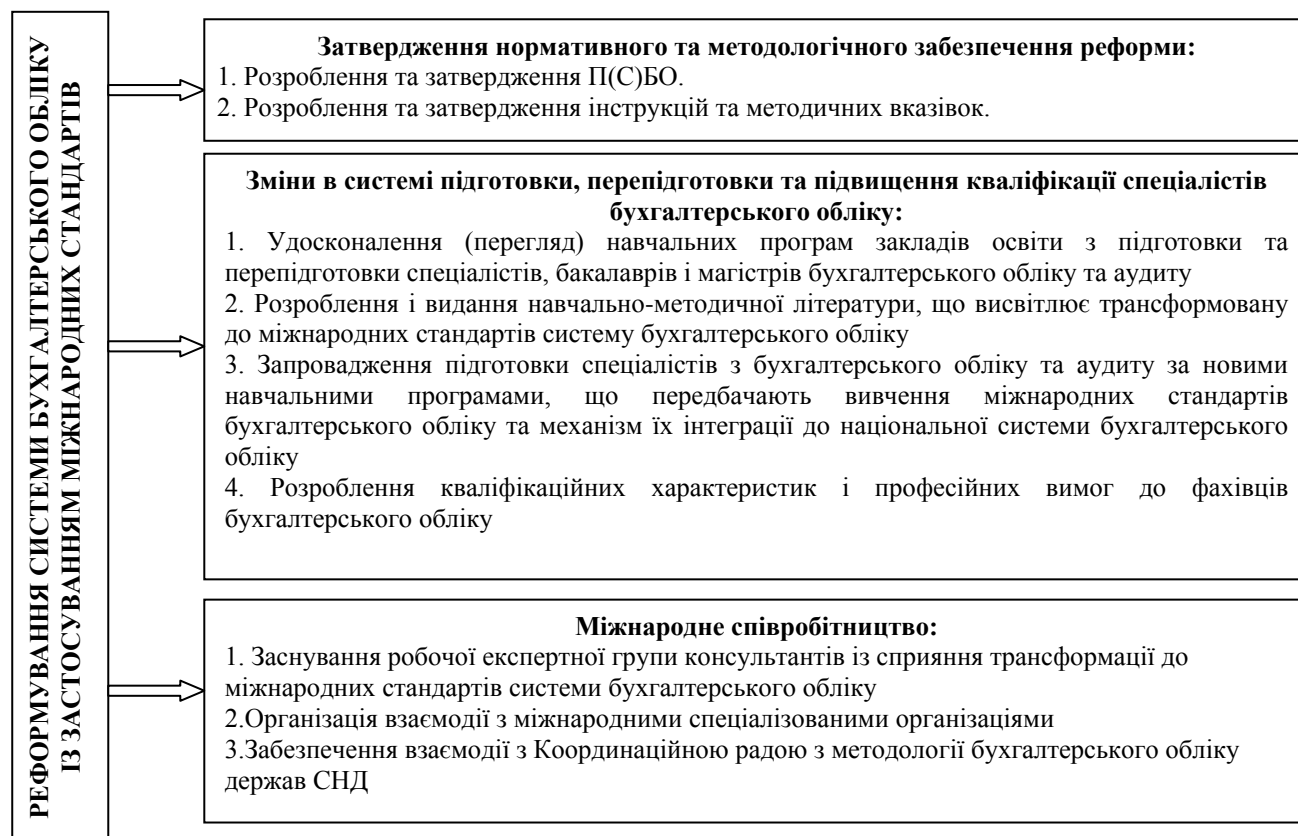
[1]. Даний Указ вперше визначив склад інституціональних агентів у сфері бухгалтерського обліку загальнодержавного рівня.

Наступним кроком інтеграції обліку стало прийняття у 1993 році Постанови Кабінету Міністрів України «Про концепцію побудови національної статистики України та Державної програми переходу на міжнародну систему обліку та статистики» № 326, яка стала основою розроблення та затвердження Державної програми переходу України на міжнародну систему обліку та статистики. Останньою передбачено наближення первинного бухгалтерського і статистичного обліку на підприємствах та в організаціях усіх форм власності, методів статистичних спостережень та методології обчислення показників до загальноприйнятих у світовій практиці критеріїв, визначено терміни реалізації, скоординовано дії міністерств і відомств, місцевих статистичних органів, концернів, асоціацій, громадських організацій, науково-дослідних установ та навчальних закладів, що залучаються до її виконання [4].

Безпосереднє запровадження міжнародних стандартів шляхом їх адаптації до економіко-правового середовища і ринкових відносин в Україні почалося із ухваленням Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706 [5]. Нею також передбачено забезпечення взаємодії з Координаційною радою з методології бухгалтерського обліку країн СНД.

Напрями реформування національної системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів відповідно до Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів від 28 жовтня 1998 р. № 1706 подано на рис. 2.

Виконання Програми № 1706 забезпечило впровадження в облікову практику підприємств та організацій України основних принципів, методів та оцінок за міжнародними стандартами фінансової звітності та чітко визначило необхідність зосередження уваги на вдосконаленні діючих національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та прийнятті нових з урахуванням змін міжнародних стандартів фінансової звітності.

Рис. 2. Напрями реформування національної системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів відповідно [5]

Значним кроком на шляху удосконалення інституціонального механізму організації бухгалтерського обліку з метою формування правових та організаційних засад реформування національної системи бухгалтерського обліку із застосуванням МСФЗ та МСБО слід вважати схвалення Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Концептуальної основи системи звітності учасників фондового ринку» від 3 липня 2001 р. № 2421706, відповідно до якої емітенти, цінні папери яких знаходяться у лістингу у організатора торгівлі, мають подавати щоквартально фінансову звітність за П(С)БО, а починаючи з 2003 року – відповідно до МСБО, до організатора торгівлі та Комісії, регулярну річну звітність – до Комісії [7]. Також було наголошено, що система звітності учасників фондового ринку України створюється та розвивається у відповідності з загально визначеними міжнародними стандартами розкриття інформації – Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (IAS), стандартами розкриття інформації Європейського Союзу, стандартами розкриття інформації Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) [7].

Наступним етапом реформування національної системи бухгалтерського обліку із застосування міжнародних стандартів стало

ухвалення Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» від 24 жовтня 2007 р. № 911-р, яким було затверджено Стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Вона спрямована на адаптацію уже створеної національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, а її метою визначено удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу [6].

Це призвело до необхідності трансформації завдань реформування національної системи обліку із застосуванням МСФЗ (табл. 1).

Завдяки прийняття цих нормативно-правових актів створено законодавчу базу, визначені суб'єкти та інституціональні агенти на загальнодержавному рівні, на які покладено обов'язок реформування та реалізації обраних напрямків інтеграції національної системи обліку у міжнародну та європейську економічну спільноту.

Так, основним інституціональним агентом, який відповідав за організацію роботи з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського

обліку та координацію роботи співвідповідальних органів, було визначено Міністерство фінансів України (до прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства

економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» № 5463-VI від 16.10.2012 було виключено статтю 7) [3].

Таблиця 1

Трансформація завдань реформування національної системи обліку із застосуванням МСФЗ *

Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів	Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні
створення системи національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і звітності, яка забезпечить потрібною інформацією користувачів, передусім інвесторів;	адаптація до МСФЗ (МСБО) вітчизняної законодавчої та нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності шляхом внесення відповідних змін, розроблення і затвердження нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для суб'єктів господарювання, які не застосовують міжнародні стандарти, затвердження положень бухгалтерського обліку господарських операцій, що не відображені у міжнародних стандартах
забезпечення зв'язку реформування бухгалтерського обліку з основними тенденціями гармонізації стандартів на міжнародному рівні та станом економічно-правового середовища і ринкових відносин в Україні	удосконалення державного регулювання, нагляду та контролю у сфері бухгалтерського обліку, аудиту та звітності
законодавче закріплення принципів ведення бухгалтерського обліку та контроль за їх дотриманням	створення законодавчих та організаційних передумов для запровадження МСФЗ при складенні вітчизняними суб'єктами господарювання фінансової звітності
надання методичної допомоги з питань впровадження та використання трансформованої моделі бухгалтерського обліку	удосконалення методології бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва

* Складено автором

Співвідповідальними інституціональними агентами визначені Міністерство економіки України, Міністерство юстиції України, Міністерство зовнішніх справ України, Національний банк України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Державна фіскальна служба України, Державна регуляторна служба України, Державна служба статистики України, Державна казначейська служба України.

Відповідно до покладених на Міністерство фінансів України завдань, а також завдяки тісній співпраці інших державних та недержавних (громадських організацій та інших зацікавлених осіб) інституціональних агентів у 2011 р. було створено Інтернет-ресурс Міністерства фінансів України, який забезпечив безкоштовний доступ до інформації щодо ключових питань МСФЗ та їх правових аспектів, навчальних матеріалів, наукових статей та практик застосування МСФЗ підприємствами в Україні. Це створило необхідні передумови для формування та реалізації заходів щодо застосування МСФЗ; моніторингу їх застосування; координації

діяльності та інформаційної підтримки у сфері застосування МСФЗ; заходів з підвищення кваліфікації бухгалтерів; співпраця усіх інституціональних агентів, у тому числі на рівні міжнародної та європейської спільноти.

На сьогодні у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV вказано, що регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, який затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [3]. Як бачимо, відсутня назва цього органу, що дає підстави стверджувати про непрозорість процесу розробки нормативної бази бухгалтерського обліку.

З метою вирішення цієї проблеми на шляху інтеграції обліку доцільним, на нашу думку, є створення та законодавче визнання центрального органу виконавчої влади, наприклад Державного

агентства з питань бухгалтерського обліку, діяльність якого буде спрямована і координуватиметься Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України з одночасним залученням до цього процесу органів недержавного регулювання. При цьому, ними має забезпечуватися реалізація єдиної загальнодержавної політики у сфері бухгалтерського обліку з чітким виконанням, визначених на законодавчому рівні, їх функцій та повноважень.

В умовах активізації євроінтеграційних процесів в Україні такий центральний орган виконавчої влади з питань бухгалтерського обліку має забезпечити постійну взаємодію з Комітетом з міжнародних стандартів, міждержавними, міжурядовими, професійними організаціями та іншою зацікавленою громадськістю, що забезпечить формування сучасної загальнодержавної політики у сфері бухгалтерського обліку.

Разом з цим Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» за міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, у межах їх компетенції, відповідно до галузевих особливостей закріплена функція розробки на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку методичних рекомендацій щодо їх застосування [3]. Але положення, що регулюють діяльність міністерств, навіть не передбачають функцій розробки на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку галузевих методичних рекомендацій щодо їх застосування. Все це призводить до того, що на сьогодні більшість МСФЗ та МСБО трансформовані в національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку з певною їх адаптацією до національних потреб без належного методологічного та методичного забезпечення.

Враховуючи усе вищесказане, можемо констатувати, що на сьогодні вітчизняна нормативно-правова база у сфері регламентування та регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, має певні риси, які свідчать про необхідність процесу її удосконалення, а саме:

- велика кількість нормативно-правових актів та їх неузгодженість;
- спрямованість державного регулювання на затвердження нормативно-правових актів без чіткого визначення виконавців та органів, відповідальних за їх розробку та контроль за виконанням;
- недостатнє методичне забезпечення порядку ведення бухгалтерського обліку та складання

фінансової звітності у розрізі конкретних видів економічної діяльності, галузей та об'єктів обліку;

- часта зміна або швидке прийняття нових нормативно-правових актів;
- відсутність програми професійної сертифікації бухгалтерів на підтвердження знань МСФЗ та системи моніторингу практичного досвіду.

Саме тому вважаємо, що для забезпечення належного рівня інтеграції національної системи обліку в європейську, приведення чинного законодавства України з питань обліку та звітності у відповідність до міжнародних стандартів та вимог Європейського Союзу необхідно забезпечити:

- 1) зростання ефективності та прозорості втручання держави у формування та реалізацію політики у сфері бухгалтерського обліку з урахування стандартів соціальної відповідальності;
- 2) здійснення коротко-, середньо- і довгострокового програмування загальнодержавної облікової політики в тісній співпраці державних та недержавних інституціональних агентів, які формують та реалізують політику у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- 3) законодавче визначення категорії «професійний бухгалтер», відповідно до законодавства Європейського Союзу [10, с. 239];
- 4) законодавче врегулювання місця та функцій професійних організацій бухгалтерів та аудиторів у процесі формування та реалізації політики у сфері бухгалтерського обліку [10, с. 239];
- 5) створення та закріплення налагодженого процесу своєчасного оприлюднення перекладів текстів МСФЗ та МСБО та змін до них, а також розробки нових національних П(С)БО та відповідного методичного забезпечення до них;
- 6) регулювання бухгалтерського обліку з врахуванням специфіки окремих сфер та галузей національної економіки;
- 7) залучення професійних громадських об'єднань та іншої зацікавленої громадськості, включаючи користувачів фінансової звітності, до розробки стандартів, норм та правил регулюванні бухгалтерського обліку з метою зниження директивного регулювання з боку держави [10, с. 241];
- 8) забезпечення державного нагляду за дотриманням національних П(С)БО, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Встановлення процедури моніторингу

факторів, які загрожують стабільності та розвитку бухгалтерського обліку;

9) постійна співпраця з міждержавними, міжурядовими, професійними організаціями у сфері бухгалтерського обліку та іншими представниками зацікавленою громадськістю.

Поряд з цим є необхідність зміцнення кадрового потенціалу у сфері бухгалтерського обліку, без чого неможливим буде як удосконалення самої нормативно-правової бази, входження у європейську професійну спільноту українських бухгалтерів та їх професійних об'єднань, так й інтегрування у міжнародну (європейську) систему обліку та звітності. Вважаємо, що зміцнення кадрового потенціалу у сфері бухгалтерського обліку можна досягти шляхом:

- підготовки сучасних кадрів у сфері бухгалтерського обліку та постійне підвищення їх кваліфікації;

- координації дій державних органів влади, професійних організацій бухгалтерів та аудиторів, вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб з питань професійної підготовки бухгалтерів та аудиторів;

- розробки навчальних програм вищих навчальних закладів в Україні з врахування міжнародних стандартів професійної освіти та сучасних тенденцій, притаманних економічній та обліковій системам європейських країн;

- законодавчого закріплення і реалізації програми професійної сертифікації бухгалтерів на підтвердження знань з МСФЗ, а також програм сприяння розвитку системи професійної підготовки і постійного удосконалення знань фахівців у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, а також моніторингу здобутого практичного досвіду.

Завдяки реалізації вищеподаних пропозицій в нашій державі буде створено підґрунтя для запровадження та підвищення ефективності нових підходів регулювання та організації обліку, а також забезпечення виконання визначальних завдань для розвитку національної

системи обліку в умовах інтеграції України до Європейського Союзу, які відповідають цілям забезпечення сталого розвитку країни та сучасним тенденціям провідних європейських країн у цій сфері.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Процес реформування (приведення у відповідність до міжнародних стандартів та законодавства ЄС) національної системи бухгалтерського обліку ще не закінчений і характеризується частими змінами законодавства та складу державних інституціональних агентів, на які покладені функції регулювання даної сфери відносин. Це негативно впливає на трансформаційні та інтеграційні процеси в обліку і вимагає пошуку ефективних напрямків удосконалення національної системи обліку завдяки яким будуть створені передумови її інтеграції у європейську облікову систему та професійну спільноту.

Запропоновані шляхи забезпечення належного рівня інтеграції національної системи обліку в європейську, приведення чинного законодавства України з питань обліку та звітності у відповідність до міжнародних стандартів та вимог ЄС, зміцнення кадрового потенціалу у сфері бухгалтерського обліку дозволять значно підвищити якість ведення обліку та складання звітності на вітчизняних підприємствах, у тому числі із застосування МСФЗ та МСБО, підвищити рівень бухгалтерської професії в Україні, створять достатні умови до більш широкого залучення професійних об'єднань бухгалтерів та аудиторів до нормотворчої діяльності, регулювання та організації бухгалтерського обліку в країні.

Перспективами подальших досліджень має стати розробка моделі, яка забезпечуватиме оптимальне співвідношення державного регулювання та участі професійної спільноти бухгалтерів та аудиторів у процесі удосконалення та трансформації національної системи обліку відповідно до МСФЗ (МСБО).

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Указ Президента України «Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики» від 23 травня 1992 р. № 303/92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/303/92>.

2. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11.06.1998 № 615/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615/98>.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про концепцію побудови національної статистики України та Державної програми переходу на міжнародну систему обліку та статистики» від 4 травня 1993 р. № 326 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про програму реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів» від 28 жовтня 1998 р. № 1706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF>.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» від 24 жовтня 2007 р. № 911-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>.
7. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про схвалення Концептуальних основ системи звітності учасників фондового ринку» від 3 липня 2001 р. № 2421706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/baseme/ua-xmpeoe.htm>.
8. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : [монографія] / С.Ф. Голов. – К. : МІМ; Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
9. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами / І. В. Жолнер – К. : НУХТ, 2012. – 335 с.
10. Олійник Я. В. Організація бухгалтерського обліку в умовах міжнародної інтеграції : дис. доктора екон. наук : 08.00.09 / Я. В. Олійник ; М-во освіти і науки України, Держ. вищий навч. Зклад «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана» ; наук. кер. Ловінська Л. Г. – Київ, 2016. – 528 с.
11. Петрук О. М. Глобалізація як передумова трансформації контрольних функцій держави / О. М. Петрук, Н. Г. Виговська // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – 2011. – Вип. 8(29). – С. 346-359.

REFERENCES

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro perekhid Ukrainy do zahal'no pryynyatoyi u mizhnarodniy praktytsi systemi obliku ta statystyky» [Decree of the President of Ukraine "On Ukraine's transition to common international practice system of accounting and statistics"] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/303/92>. [in Ukrainian].
2. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro zatverdzhennya Stratehiyi intehratsiyi Ukrainy do Yevropeys'koho Soyuzu» [Decree of the President of Ukraine "On Approval of the Strategy of Ukraine's integration into the European Union"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615/98>. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro bukhhalters'kyy oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini» [The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting Ukraine "] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>. [in Ukrainian].
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro kontseptsiyu pobudovy natsional'noyi statystyky Ukrainy ta Derzhavnoyi prohramy perekhodu na mizhnarodnu systemu obliku ta statystyky» [The Cabinet of Ministers of Ukraine "On the Concept of development of national statistics and Ukraine State program of transition to the international system of accounting and statistics"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>. [in Ukrainian].
5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro prohramu reformuvannya systemy bukhhalters'koho obliku iz zastosuvanniam mizhnarodnykh standartiv» [The Cabinet of Ministers of Ukraine "About Accounting Reform of the International Standards"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF>. [in Ukrainian].
6. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro Stratehiyu zastosuvannya Mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti v Ukraini» [The Cabinet of Ministers of Ukraine "On Strategy Adoption of International Financial Reporting Standards in Ukraine"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>. [in Ukrainian].
7. Rishennya Derzhavnoyi komisiyi z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku «Pro skhvalennya Kontseptual'nykh osnov systemy zvitnosti uchasnykiv fondovoho rynku» [The decision of the State Commission on Securities and Stock Market "On approval of the conceptual framework of the reporting system of the stock market"]. (n.d.). *ua-info.biz*. Retrieved from: <http://ua-info.biz/legal/baseme/ua-xmpeoe.htm>. [in Ukrainian].
8. Holov, S.F. (2007). *Bukhhalters'kyy oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku*. [Accounting in Ukraine: analysis and development prospects] Kyiv: Center of educational literature. [in Ukrainian].
9. Zholner, I.V. (2012) *Finansovyy oblik za mizhnarodnymi ta natsional'nymi standartamy* [Financial Accounting for international and national standards]. Kyiv: NUFT,. [in Ukrainian].
10. Oliynyk, Ya.V. (2016). *Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku v umovakh mizhnarodnoyi intehratsiyi* [Accounting organization in terms of international integration] *Doctor's thesis*. Kyiv: KNEU. V. Hetman [in Ukrainian].
11. Petruk, O.M. & Vyhovs'ka N.H. (2011). *Hlobalizatsiya yak peredumova transformatsiyi kontrol'nykh funktsiy derzhavy* [Globalization as a prerequisite for the transformation of state control functions] *Ekonomichni nauky. Seriya «Oblik i finansy»*. – Economic Sciences. Series "Accounting and Finance". 8(29). 346-359. [in Ukrainian].